

Groot Onderhoud 2024: De toekomst is nu

Sessie 2 | De toekomst is... samen
werken aan duurzaam
erfgoedbeheer

30 mei 2024

FARO

Vlaams steunpunt voor
cultureel erfgoed

Vlaanderen
verbeelding werkt

Duurzame ontwikkeling

Antwerpse museumgroep

Traject Henry McGhie 2023

mobilising museums for climate action

Tools,
frameworks
and opportunities
to accelerate climate
action in and with museums

Henry McChie

1. De context

Sustainable Development goals (SDG's)

Sustainable development

Is focused activity to achieve a better balance of considerations of people, planet and prosperity, and is about making a difference in the world

= 'do more good, and do less harm'

2. Het traject

The basics

- groepstraject musea Antwerpen
- internationale expert: Henry McGhie
- procesbegeleider staf Musea&Erfgoed
- deelname FARO

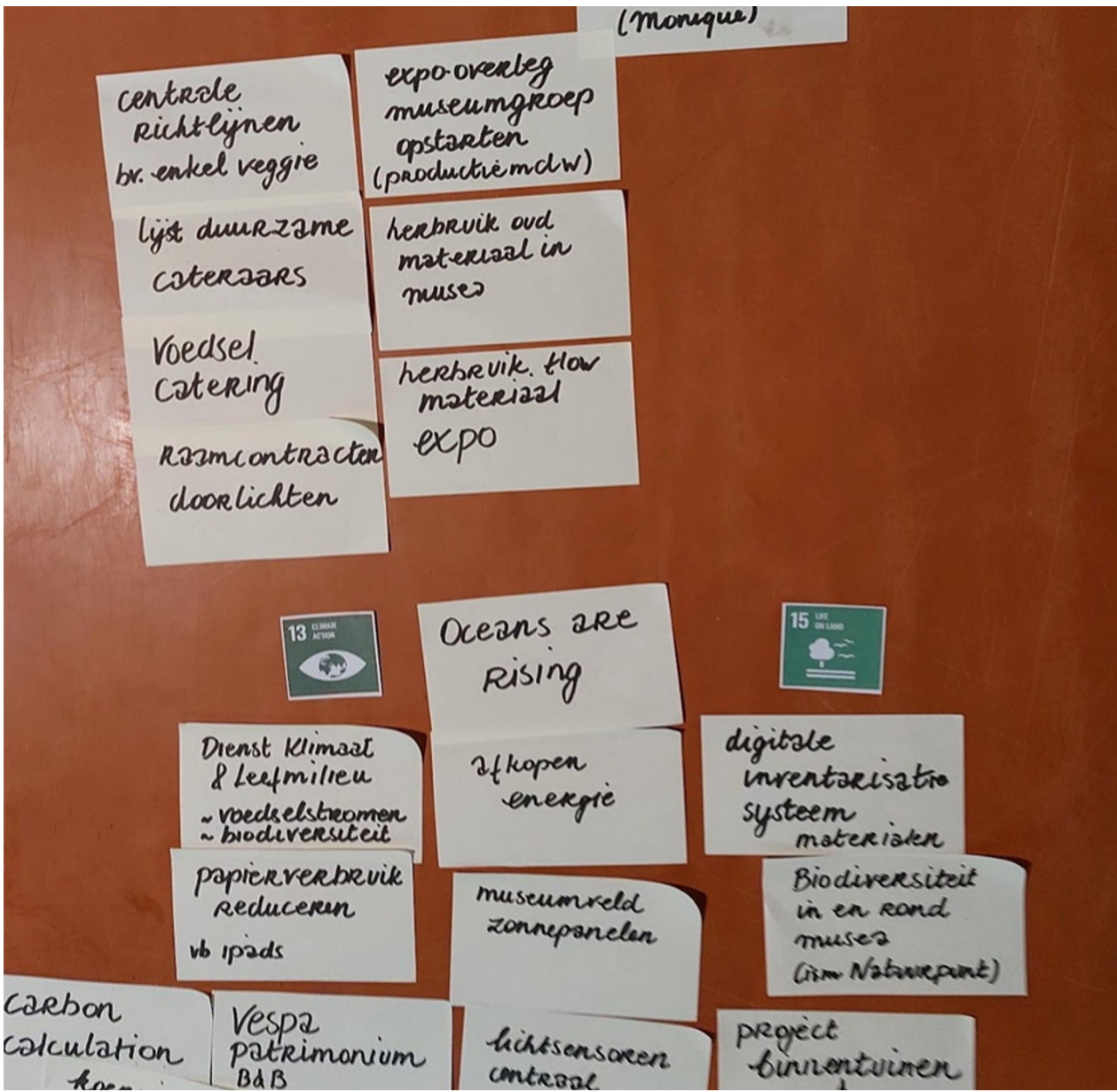
Programma: uitgangspunt

- kernteam duurzaamheid: 1 per museum, 1 Behoud en Beheer
- verschillende profielen: coalition of the willing
- green teams in musea
- tweedaagse kick-off
- zes webinars
- opdrachten tussen elke webinar
- beoogd resultaat: mission statement en actieplan

4. Choices made

Juni 2023

De prioritaire doelstellingen

5 werkgroepen

Duurzaam tentoonstellen

Aanbestedingen en offertes

Carbon footprint meten

Duurzaam gebouwbeheer

Dashboard: acties opvolgen
**Omschrijving doel + 3 acties
2024**

Werkgroep duurzaam tentoonstellen

Trekkers: Ann Op de Beeck (BB), Marie Vandecasteele (MOMU)

DOEL: expo-overleg opstarten binnen museumgroep om de procedure van ontwerp tot afbraak duurzamer te maken

Acties 2024:

- know how bij expomedewerkers delen en versterken
- expertise rond materialen en proces opbouwen
- bepalen scope: wat doen we, wat niet?
- afstemmen op lerend netwerk faro

Werkgroep duurzame aanbestedingen en offertes

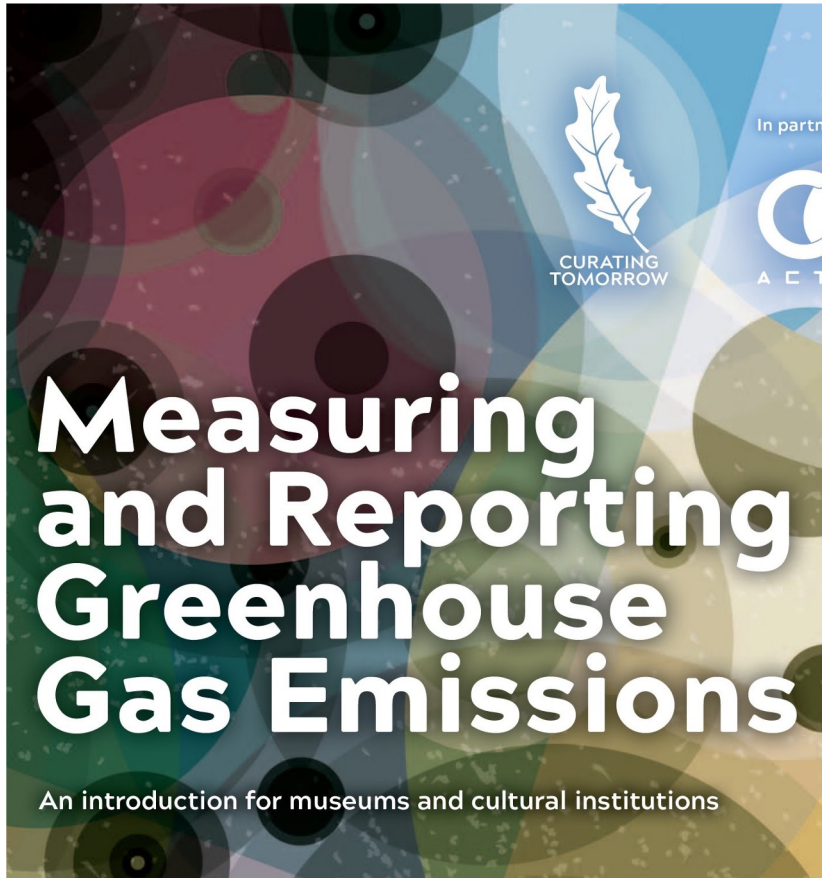
Trekkers: Martine Nieuwenhuysen (Zakelijke Cel), Simon Goyvaerts (RH)

DOEL: Duurzaamheid als doorslaggevend selectie criterium opnemen in gunningen

Acties 2024:

- onderzoek naar rol duurzaamheid in huidige gunningscriteria bij grote aankopen (> 30.000 €)
- onderzoek naar rol duurzaamheid in raamovereenkomsten en kleinere aankopen
- Onderzoek presenteren op dirteam en criteria afkloppen
- Afstemmen met GAC

Werkgroep carbon footprint

Trekkers: Ann Deckers (FOMU), Inneke Daghelet (FOMU)

DOEL: We selecteren parameters en een carbon calculator om een eerste testfase te doorlopen.

Acties 2024:

- Veld verkennen: welke calculators worden er gebruikt (McGHie, KiFutures, GreenTrackGent, Pulse)
- Afstemmen met stadsdiensten: welke cijfers worden er nu al gemeten bij de stad?
- Testcase in FOMU : nulmeting + parameters selecteren
- Ervaring delen met andere musea
- Bepalen criteria voor goede meting

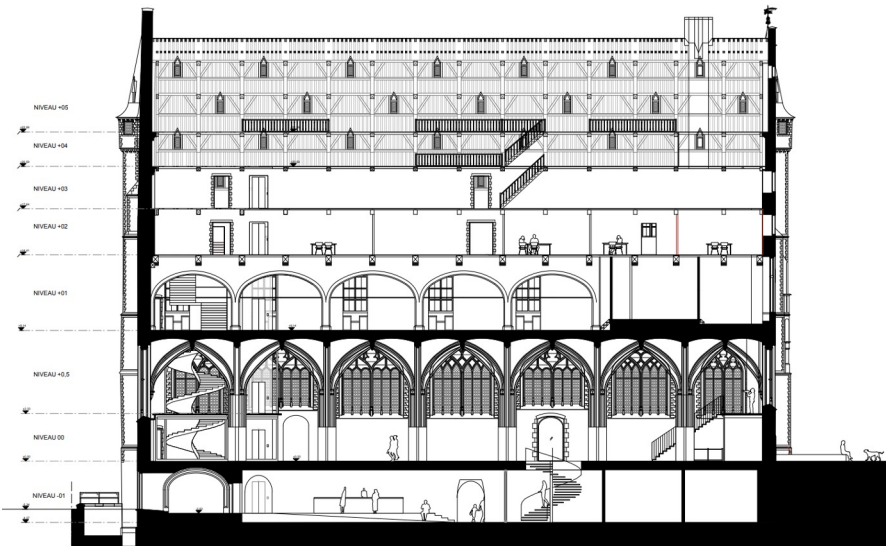
Werkgroep duurzaam gebouwbeheer

Trekkers: Robby Timmermans (MMB), Eva Jacobs (staf MNE)

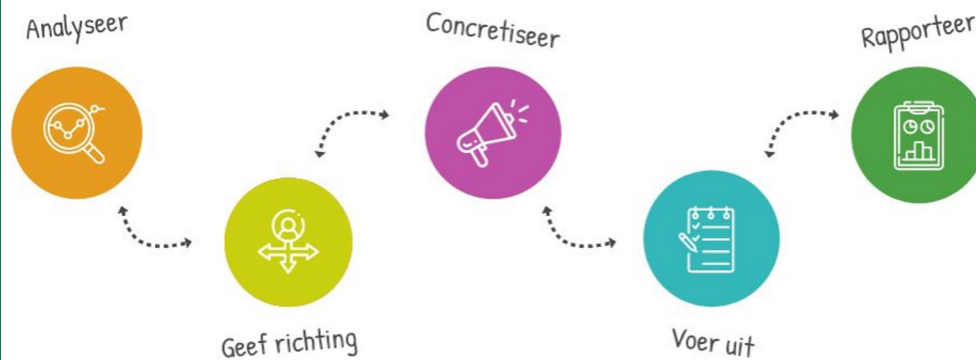
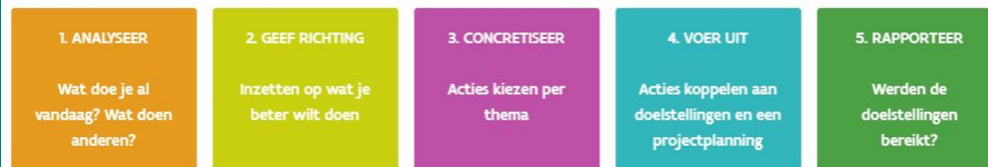
DOEL: Structureel inzetten op een verbeterde communicatie en sensibilisering tussen de musea, patrimonium cultuur en Vespa om de specifieke noden van de stedelijke culturele (erfgoed)instellingen blijvend, duidelijk en duurzaam op de agenda te plaatsen.

Acties 2024:

- Structurele overlegmomenten tussen alle partijen verankeren
- De specifieke noden van de instellingen vanzelfsprekend maken
- Uitdenken van strategieën om de erfgoedinstellingen anders, met focus op collectie en bewaring, te benaderen (klimaat, energieverbruik, ...)

De **Sustatool** is een toegankelijk managementproces, opgebouwd uit **5 fases** om je te ondersteunen bij het implementeren van je **duurzaamheidsprojecten**.

Werkgroep dashboard

Trekkers: Grietje D'Hollander (MID),
Delphine Maenhout (MPM)

DOEL: monitoringtool implementeren om voortgang duurzaamheidsacties te meten in de museumgroep

Acties 2024:

- Onderzoeken welke tool geschikt is: opleiding Sustatool, afstemmen stad in cijfers
- Scope bepalen per museum en voor groep
- Testfase in MID en MPM

FOMU: +10 jaar traject duurzaamheid & dekolonisering

- Intern Green team: vrijwilligers, verspreid over verschillende afdelingen (collectie, shop, tentoonstelling, marketing)
- Stad Antwerpen: hoofd collectie en bibliothecaris
- Lerende netwerken FARO duurzaam collectiebeheer/ tentoonstellen (3 collega's)

SDG's, FARO, SA en FOMU

SDG's	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	15	17
Stad A'pen	x		x			x		x		x	X	X	x	X
Faro			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		
FOMU		x	x	x	x	x	x	x		x	X	X		X

Lerend netwerk duurzamer collectiebeheer

Aanleiding en start

- > Groot Onderhoud 2023: de klimaateditie
  - Goodwill in de sector
  - Vragen en noden
- > Opstart lerend netwerk
  - Oproep op GO en via blog
  - Kick-off in juni - werkpunten gekozen in oktober 2023
  - 12 deelnemers

Lerend netwerk duurzamer collectiebeheer

SPECTRUM als kapstok

Deelthema's (groepjes):

- > *Uitgaand object*: transport en koerieren
- > *Actieve en preventieve conservatie*: binnenklimaat en energieverbruik
- > *Afstoting*: zwerfgoed en materialen herbestemmen

Lerend netwerk duurzamer collectiebeheer: zwerfgoed en afgestoten materialen

- ✓ Niet-ingeschreven objecten
  - ✓ Restfractie collectiestukken na ontzamelproces
  - ✓ Niet-collectie-items: bijv., tentoonstellingsmaterialen, gereedschappen...
-
- Focus op deelplatformen
  - Warm water niet opnieuw uitvinden
  - Bestaande platformen promoten

ELTAB

- Artikel META 2017: https://www.vvbad.be/sites/default/files/meta-magazine-article-pdf-Pages%20from%20META_201702_De%20Vraag.pdf
- <https://eltab.ub.uni-kl.de/>

De evaluatie - Doel bereikt?

- geslaagd in empowerment en samenwerking deelnemers
- diverse groep impact op scope acties: sterktes en interesse medewerkers
- *in progress*: gedragenheid en afstemming met directie
- grootste uitdaging: afstemmen op lokaal en (inter)nationaal beleid

Keep it going!

- Focus houden! Concrete doelen jaarlijks opstellen
- Bottum up acties verankeren in ambities directieteam
- Troeven van publiekswerking inzetten
- Green teams inspireren elkaar, 2de tour van de musea, ...
- Traject hefboom voor realiseren eigen beleidsplannen
- Zichtbaarheid acties en voortgang verhogen

Lerend netwerk duurzaam collectiebeheer

Samenwerking - *lessons learned*:

- > Haalbare planning
- > Actieve deelname
- > Flexibiliteit
- > Goede communicatie
- > Heldere taakafspraken

Brainstorm

Duid per tafel een **moderator** en **notulist** aan. De notulist noteert de belangrijkste ideeën via **Mentimeter** (zie briefje per tafel).

Vragen:

- > Welke dagelijkse praktijken kunnen we ecologisch duurzamer maken? (15')
- > Op welke manier kunnen we dat samen aanpakken? (10')

Join at menti.com | use code **6633 5447**

1. Welke dagelijkse praktijken kunnen we ecologisch duurzamer maken?

All responses to your question will be shown here

Each response can be up to 200 characters long

Turn on voting in Interactivity to let participants vote for their favorites

FA
RO

Join at menti.com | use code **6633 5447**

2. Op welke manier kunnen we dat samen aanpakken?

All responses to your question will be shown here

Each response can be up to 200 characters long

Turn on voting in Interactivity to let participants vote for their favorites

FA
RO

10 tips om aan te slag te gaan!

FARO
Vlaams steunpunt voor
cultureel erfgoed

30 mei 2024

Groot Onderhoud XIII
Sessie 2: De toekomst is... samen werken aan een duurzaam erfgoedbeheer
Contact: julie.lambrechts@faro.be en tine.hermans@faro.be

10 tips om in uw erfgoedorganisatie aan de slag te gaan met duurzaamheid

1. HERINNER COLLEGA'S AAN HET BELANG VAN DUURZAAMHEID

"Een teaminspanning is veel effectiever dan een individuele inspanning als het om duurzaamheid gaat. Als iedereen binnen het team zich bewust is van de inspanningen die hij/zij/hun moeten leveren, zal de beloning veel groter zijn. Er is inmiddels voldoende onderzoek dat aantoont dat het veranderen van gedrag een even krachtig hulpmiddel is als elke technologische verbetering." Deel tips met elkaar, leer bij en durf kritische vragen stellen over de gewoontelijke werkwijze.

Leestip:
[7 tips for advocating the sustainable transition of your museum](https://www.ne-mo.org/resources/moi-self-evaluation-tool)
<https://www.ne-mo.org/resources/moi-self-evaluation-tool>

